

**Ольга Нежива**  
ORCID ID [0000-0003-4229-6754](https://orcid.org/0000-0003-4229-6754)

доктор філософських наук, доцент кафедри  
сучасних європейських мов  
Київського національного  
торгівельно-економічного університету  
Київ, 02000, вул. Кіото, 19, Україна  
[nezhyva@gmail.com](mailto:nezhyva@gmail.com)

## ОСВІТНЯ МОДЕЛЬ У ШВЕЦІЇ: ДЕМОКРАТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ОСОБИСТІСНА ОРІЄНТАЦІЯ

***Анотація.** У статті автор розглядає особливості формування і розвитку системи освіти у Швеції. Також автор показує основні чинники, що мали вагоме значення при сприянні розвитку демократичної освіти та шляхи її вдосконалення. При цьому аналізується особливості сучасної стратегії розвитку шведської системи освіти з урахуванням сьогоденної демократизації суспільства. Також показано, що історія вищої освіти в Швеції бере початок у XV столітті з існуванням двох університетів: Уппсальський університет і Лундський університет, які були єдиними вищими навчальними закладами у Швеції протягом століть.*

***Ключові слова:** освіта; система освіти; реформа; університет; Швеція.*

© Нежива Ольга, 2019

<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2019.1-2.229241>

**Вступ.** Швеція – це скандинавська країна у Північній Європі, яку офіційно називають Королівство Швеції та відповідно вона являє собою конституційну монархію з парламентською демократією, де монарх – це глава держави. Безпосередньо дана країна має середньовічну історію не тільки свого заснування чи розвитку своєї культури, а й освіти, яка пройшла довгий шлях свого піднесення. При цьому слід зауважити, що структура шведської системи більш стрімко розвинулася будучи більш плюралістичною, складною і фрагментарною, з власною динамікою і механізмами, що забезпечують гомогенізації / розбіжність, співпрацю / конкуренцію і включення / виключення. Система включає в себе чудовий ряд установ різного розміру, профілю і традицій, які в даний час конкурують. Звичайно, це призвело, до

того, що Швецію називають однією із освічених країн та з найкращою освітньою моделлю.

**Мета дослідження** полягає у здійсненні комплексного аналізу та розгляду особливостей історико-суспільних факторів становлення і розвитку вищої освіти у Швеції.

**Виклад основного матеріалу.** Історія вищої освіти в Швеції бере початок у XV столітті. Протягом століть, в Швеції було тільки два університети: Уппсальський університет (1477), головною метою його заснування – це навчання священнослужителів для церкви, і Лундський університет (1668), ціль якого була об'єднання недавно придбаних датських провінцій. У 1800-х, система вищої освіти розширилась за рахунок поширення спеціалізованих закладів, які спочатку не мали статус університету, але вони отримали його в установленому порядку. Ці заклади надавали професійну освіту. Так, Каролінський інститут (заснований у 1811, а у 1860 було надано статус університету) був створений для того, щоб забезпечити кваліфіковану медичну підготовку. Кілька років потому, були створені такі вищі навчальні заклади для підтримування промисловості і бізнесу з кваліфікованими інженерами як Королівський технологічний інститут в Стокгольмі, який був заснований у 1827 році, а у 1877 році отримав оновлений академічний статус та Технічний університет Чалмерса, котрий заснований в 1829 році у Гетеборзі, а повний академічний статус отримав у 1937 році. В цей час, також заснували спеціальні установи для ветеринарії (1819), лісогосподарства (1828) та сільського господарства (1834). На початку 1900-х, останні установи були перетворені у коледжі (högskolor).

У кінці 1800-х роках побачили світ ще два університетські коледжі у Стокгольмі (1878) і Гетеборзі (1891). А у середині XX століття (1960 і 1954 рр.), відповідно ці коледжі були перетворені у державні університети. У перші роки XX століття відбулося зростання професійно-технічних та професійних програм та спеціалізованих установ, наприклад, педагогічні семінари і коледжі для соціальних працівників. Крім того, на початку 1900-х років, дві школи бізнесу були засновані

приватними фондами, Стокгольмська школа економіки (1919) і Гетеборгська школа бізнесу, економіки і права (1923). Ці заклади – це не міждисциплінарні як згадані вище державні університети, але вони мають право наймати професорсько-викладатський склад і забезпечувати післядипломну освіти. Протягом цього періоду, було також розширення коледжів (Scott John, 2006).

Після Другої світової війни, значно збільшилося географічне поширення і масштаб вищих навчальних закладів. У 1965 році, перший північний університет був заснований в Умео, а кілька років тому у 1971 році створений Лулеоський технічний університет. Також протягом цього періоду, були створені філії університетів у таких містах як: Еребру, Лунд, Лінчепінг, Карлстад і Умео. А у 1975 році Лінчепінзький університетський коледж отримав статус університету (Scott John, 2006).

Так, після Другої світової війни, у Швеції система вищої освіти постійно розширювалася щодо розмірів і об'єму. Адже, зі збільшенням числа студентів, які мають право навчатись далі після гімназії в 1950-х і 1960-х років, призвело до централізованої системи, яка характеризується детальним регулювання в кінці 1970-х років. Крім того, з 1990-х, система зміщується в бік збільшення децентралізації та диверсифікації. Паралельно, і як це не парадоксально, вищі навчальні заклади були, як очікувалося, більш інтегрованими і сприятливим до вимог зовнішніх зацікавлених сторін, і особливо для тих, хто належить до бізнес-сектору. Адже, у той же час, сектор є частиною більш великого процесу європейської інтеграції та тенденції інтернаціоналізації, глобалізації та «ринкових відносин». Оскільки, цей розвиток – це рух до досконалості та профілювання (Andrén C-G. 2013. 288).

Також, слід відзначити, що до 1930-1940-х років шведські університети мали тісні відносини з їх німецькими колегами. З Другої світової війни цей зв'язок розпався, і шведське наукове співтовариство стало більш відкритим тому що знаходилось під впливом англо-саксонської моделі освіти. Ця зміна або нова орієнтація у шведській системі вищої освіти стала головним чином очевидною. Це було помічене через два фактори. По-перше, англійська мова зайняла місце

німецької мови, яку раніше викладали в якості першої іноземної мови у навчальних закладах. По-друге, Німеччина протягом тривалого періоду була однією з провідних наукових співтовариств в Європі, а її гумбольдтський підхід впливав на інші європейські країни, такі як Швеція. Також центральні точки в гумбольдтських ідеях повинні сформувати шлях самостійного вивчення і брати участь у наукових дослідженнях. При цьому Гумбольдтський університет не є установою, яка готує до певних професій, а йде слідом за ідеалом освіти як форми розвитку людського буття (Vabø A. & J. Wiers-Jenssen, 2014, с.11).

Так, після Другої світової війни гумбольдтський вплив на шведську вищу освіту згас. Досить інший погляд на вищу освіту стає зрозумілим у Швеції. Адже, у той час, як німецькі дискусії досі стверджують ідею «Bildung» в якості мети вищої освіти, то шведські дискусії зосереджені більше на аспекті «utbildning», який більше відноситься до цілеспрямованої освіти, що готує до професії. Проте, нині триваючі обговорення про завдання вищої освіти показують, що гумбольдтська ідея все ще дуже жива – хоча термін особливо змінився, сьогодні концепція безперервного навчання є більш популярним. Одна з ідей щодо розширення системи вищої освіти полягала в тому, щоб відкрити університети та університетські коледжі для нових когорт і реалізувати ідею навчання протягом усього життя. Але різні поняття освіти як «Bildung» або «utbildning» ще характеризують недавню дискусію про вищу освіту. Можливо, можна було б провести лінію між університетами, які досі зосереджені на ідеалі «Bildung» і університетськими коледжами, які слідують більш практичному підходу, який передбачає надати знання, котрі повинні бути корисними у житті (Vabø A. & J. Wiers-Jenssen, 2014).

З кінця Другої світової війни, шведська система вищої освіти була в першу чергу визначена трьома великими реформами, які залишили значні «сліди» у своїй структурі вищої освіти, тобто це реформи 1955, 1977 і 1993. Крім того, протягом останнього десятиліття, ці реформи супроводжувалися здійснення Болонського процесу (2007) з його глибоким впливом на структуру і ступені інтернаціоналізації

системи; і, нарешті, реформа «Автономія» (2011), спрямована на зміцнення незалежності вищих навчальних закладів по відношенню до держави.

Сьогодні ми знаходимо кілька типів вищих навчальних закладів у Швеції як:

- 11 університетів у Швеції (Уппсальський університет, Лундський університет, Гетеборзький університет, Стокгольмський університет та ін.) і 2 спеціалізованих науково-дослідних інститути в Стокгольмі (Каролінський Інститут і Королівський технологічний інститут);

- 1 приватний вищий навчальний заклад, який управляється приватним фондом з центральною урядовою підтримкою (Стокгольмська школа економіки) і 2 університети недержавної форми власності, організовані через фонд (Технічний університет Чалмерсаї, Єнчопінгський університет),

- 23 університетських коледжів у Швеції, деякі з яких мають право на присудження вчених ступенів. Ці коледжі – це університетський коледж в Карлскруна / Роннебю (магістр мистецтв і доктор технічних наук), коледж в Мальме (магістр мистецтв і доктор медицини) і коледж в Кальмарі (магістр і доктор природничих наук).

- 80 медичних коледжів, які керуються ландстингами (регіональними радами). Сьогодні майже всі ці коледжі об'єднані у державні університети або університетські коледжі, але єдиним винятком є медичний коледж в Йончепінгі.

Всі шведські вузи знаходяться під юрисдикцією Міністерства освіти і науки. Винятком є Шведський університет сільськогосподарських наук, який знаходиться під юрисдикцією Міністерства сільського господарства, продовольства і рибальства. Таким чином, університети та університетські коледжі знаходяться в безпосередньому контакті з відповідним міністерством. Співробітники у вищих навчальних закладах, в основному державні службовці, але виняток становлять викладачі і вчені у закладах недержавної форми власності.

Крім того, у Швеції є три національні установи, які займаються різними аспектами у системі вищої освіти. Найбільш важливим є Національне агентство з вищої освіти (högskoleverket), яке відповідає за спостереження діяльності

університетів і університетські коледжів, оцінки екзаменаційних указів і розвиток вищої освіти в Швеції та Європі. Агентство по обслуговуванню у сфері вищої освіти (verket för högskoleservice) управляє прийомами студентів до певних програмах навчання за замовленням університетів та університетських коледжів. Центральна рада з підтримки дослідження (Centrala studiestödsnämnd) займається організацією та розподілу фінансової підтримки студентів.

Крім того, дослідження у Швеції досі тісно пов'язане з університетами. У 40-х роках Швеція розпочала структурувати організацію науково-дослідних рад за зразком американської та британської моделей, це означало, що була введена система з гнучкими фінансами для досліджень. Також коли в 1960-х роках Швеції почала розвивати свої університети та університетські коледжі, то ресурси для досліджень збільшувалися послідовно. Як наслідок, збільшилася потреба в державній науково-технічній політиці. Так, у 1979 році шведський уряд представив перший урядовий законопроект для науково-технічної політики. У 1970-х і 1980-х років була сформована плюралістична система дослідження з незалежними джерелами фінансування (Vabø A. & P. O. Aamodt, 2008).

Шведський уряд і парламент (риксдаг), в основному, відповідає за розподіл фінансів для досліджень. При цьому важливу роль відіграє Міністерство освіти і науки, а також Комітет з досліджень (forsknings beredning). Комітет з досліджень – це консультативна група для уряду щодо питаннях наукової політики. Міністр освіти і науки є главою цієї групи, яка складається з науковців та представників економіки. Певна частина фінансових ресурсів для наукових досліджень розподіляється безпосередньо від уряду до університетів та університетських коледжів, а з 1997 року всі шведські університети та університетські коледжі зафіксували ресурси для досліджень. Кошти були розподілені для чотирьох галузей науки: гуманітарні науки (6%), соціальні науки (11%), медичні науки (25%) та природничо-технічні наук (19%). Уряд і парламент (риксдаг) вирішують, як розподілити фінанси серед галузей науки у певних університетах або

університетських коледжах. А потім в університеті або університетському коледжі вирішується, як фінанси розподілити серед факультетів.

Інша частина державних ресурсів на дослідження, йде до науково-дослідних рад і наукових фондів. Вчені, що працюють над певними дослідницькими проектами можуть звернутися за фінансову допомогу до цих установ. До 1 січня 2001 року існували чотири наукових рад, кожна з яких присвячена певній галузі науки. Крім цього, міждисциплінарні дослідження фінансувалися Радою з планування та координації досліджень (forskningsrådsnämnd). А з 2001 року була створена єдина Наукова рада (vetenskapsråd), яка займається завданнями, які раніше вирішували за допомогою чотирьох науково-дослідних рад та Ради з планування і координації досліджень. В рамках нової Наукової ради встановлено три нових рад для деяких галузей науки, ці ради несуть відповідальність за такі галузі наук як: гуманітарні та соціальні наук, медичні наук, природничо-технічні наук (Vabø A. & J. Wiers-Jenssen, 2014).

З першого урядового законопроекту про науково-технічну політику в 1979 році була введена так званий принцип дослідження сектора. Це означає, що кожен сектор у суспільстві оцінює свої потреби інвестиціях у наукових дослідженнях і зважає це щодо інших потреб, щоб підтримати розвиток секторів. Навіть дослідження сектора головним чином робиться в університетських коледжах і університетах. Для фінансування потрібні певні сектори досліджень і знань спеціальних органів для секторного розробленого дослідження. Сьогодні налічується близько 30 таких установ для дослідження і розробки. Вони являють собою технологічні парки, і так звані дослідницькі центри вищих досягнень, які створені спільно з університетами.

Крім цих установ є також деякі науково-дослідницькі фонди, наприклад: Фонд стратегічних досліджень (Foundation for Strategical Research – SSF), Фонд розвитку ноу-хау і компетенцій (Foundation for the Development of Knowledge and Competence – KK), Фонд навколишнього середовища-стратегічних досліджень (Foundation for Environmental-strategic Research – Mistra), Фонд досліджень в галузі охорони

здоров'я та умов життя (Foundation for Care / Nursing and Allergy Research – Vårdal) і Фонд міжнародної співпраці вищої освіти і наукових досліджень (Foundation for Internationalisation of Higher Education and Research – STINT). Ці громадські фонди виділяють щорічно 15 млрд. шведських крон для наукових досліджень. Крім державних фінансових установ є також приватні фонди, що підтримують дослідження. Такі як: Ювілейний Фонд Національного банку (Jubilee Foundation of the National Bank – RJ) – це незалежний фонд, заснований Держбанком Швеції до свого 300-річного ювілею, в основному, фінансує проекти таких наукових галузей як: гуманітарні науки, теологію, соціологію та медицину (на 2015 рік цей фонд виділив їм кошти на підтримку науки в розмірі 400 млн. шведських крон); Фонд Кнута і Аліси Велленберг (Knut and Alice Wallenberg Foundation), який за останні 5 років виділив на наукові дослідження 5 млрд. шведських крон; Фонд онкології (з бюджетом в 270 мільйонів шведських крон на рік) та інші.

Таким чином, сьогодні Швеція являє собою світовим лідером за обсягом внутрішніх витрат на НДДКР – 3,9% ВВП, поступаючись лише місцем Фінляндії. При цьому активний підхід політики щодо дослідження дозволило Швеції зайняти лідируючі позиції в деяких областях науки. Однією з яких є екологічні технології, зокрема, обмеження та обробка шкідливих викидів і токсичних речовин у промислових та виробничих процесах. Інша галузь, у якій Швеція займає високе провідне місце – це розвиток та дослідження в нанотехнології. Це допомогло деяким великим шведським компаніям, у тому числі Sandvik, ABB та Högånäs, стали лідерами ринку у даній області науки.

Взагалі у Швеції вища освіта складається з базового і академічного рівнів. Базовий рівень надає два основних освітніх ступені, які пропонують освітні програми бакалаврського рівня. Такі як:

- Диплом про базову вищу освіту (Högskoleexamen), який отримується після двох років навчання (120 ECTS).

- Ступінь бакалавра (Kandidatexamen), присуджується після трьох років навчання (180 ECTS). Крім того, це найбільш популярна трирічна бакалаврська



програма, тому що присудження ступені бакалавра дає можливість продовжити здобувати вищу освіту на наступному академічному рівні.

Також другий рівень вищої освіти також передбачає два академічні ступеня такі як:

- Ступінь магістра – 1 рік (Magisterexamen) присуджується після одного року навчання та отримання 60 ECTS при поглибленому вивченні дисциплін спеціалізації. Крім цього при завершенні навчання необхідно студентам захистити дисертацію, а також скласти випускний екзамен.

- Ступінь магістра – 2 роки (Masterexamen) присуджується після двох років навчання та отримання 120 ECTS, з яких 60 стосуються, безпосередньо, основної спеціалізації, а 30 – дисертації. В кінці навчання так само передбачений екзамен. Ця дворічна програма передбачає більш глибоке вивчення предметів і включає період стажування. Крім того, ця нова ступінь дає право на здобуття наукового ступеня навчаючись в аспірантурі.

Так, випускник після отримання ступеня магістра (2 роки) може продовжувати навчання в аспірантурі. Докторант повинен отримати 120 ECTS та написати докторську дисертацію, яка після двох років досліджень, як очікується, буде завершена і публічного захищена. Докторанту присуджується наукова ступінь ліценціата (licentiatexamen). Проте, докторант має можливість продовжити працювати над науковою роботою на протязі ще двох років після одержання цього ступеня та отримати ступінь доктора (PhD, Doktorsexamen).

Зазвичай факультети забезпечують аспірантів науково-дослідною практикою. Але з 80-х років з'явилася ще одна форма післядипломної освіти – наукова школа (forskaraskolor). Проте, немає ніякого чіткого визначення про те, що дійсно означає наукова школа в Швеції. Деякі з них - не більше, ніж коротка програма курсів для аспірантів; інші забезпечують повну програму навчання протягом чотирьох років. Сьогодні ми знаходимо близько 150 наукових шкіл в рамках всіх предметів вищих навчальних закладів у Швеції. Половина з цих шкіл має тільки одного фінансиста,

головним чином це власний університет або коледж. Це стосується, більш звичайно, шкіл, які займаються технологічними дослідженнями.

Навчання та дослідження в аспірантурах ризикує концентруватися на витраті часу для незалежних досліджень. Тим не менш, переваги щодо кращого спостереження, міждисциплінарної роботи і можливості створити мережі важать на їх користі. Необхідність збільшити систему наукових шкіл було відзначено урядом Швеції в одному з останніх законопроектів. У найближчі три роки заплановано створити 16 нових наукових шкіл, при цьому шведський уряд надасть 214 млн. шведських крон для них. Адже уряд вказав про необхідність збільшити наукових шкіл, які спрямовані на соціальні і гуманітарні науки.

Слід також відзначити, що навчання у Швеції безкоштовне, тому що шведська держава надає фінансову допомогу для студентів.

Система фінансування була реформована в кілька разів за останні десятиліття. У 1989 році позики і гранти як частини для того, щоб стимулювати прийом до вищих навчальних ще більше були підняті на 30%. З тих пір, їх також можна застосовувати для фінансування при навчанні за кордоном. Крім того, погашення кредиту було пов'язано з доходу позичальника. А у 2001 році процентна частка гранту збільшилася з 27,8 % до 34,5%. Таким чином, система дозволила студентам отримати додаткове фінансування. «Вільна кількість», що означає загальну суму, яку студент може заробити від своїх досліджень, була збільшена. Також термін погашення був змінений на 25 років, або перш, ніж позичальник досягне 60-річного віку не пізніше. Також в 2006 році, була введена додаткова допомога на дитину для батьків, які отримують студентську позику чи грант. Крім того, максимальний вік для отримання допомоги студентам було піднято з 50 до 54. У 2015 році грант як частина студентської фінансової допомоги на навчальний рік становив 28280 шведських крон, а кредит – 61960, який може бути виплаченим протягом 12 семестрів або протягом 6 навчальних років. Затвердження і розподіл шведської фінансової допомоги займається урядове агентство, а вартість системи фінансується відбувається за рахунок державного бюджету

Крім того, з 2013 року система була доповнена на основі якісно орієнтованої частини. Тепер, 10 відсотків ресурсів для програм першого і другого циклу виділяються на основі результатів оцінки національної якості. Установи, які одержують найвищу оцінку слід дати стимул, тобто додаткового фінансувати якість. Розподіл ресурсів на основі якості застосовується до державних установ, а також до приватних, таких як Технічний університет Чалмерса (Mikael Börjesson, Dennis Beach, Nina Haltia, Jón Torfi Jónasson, 2018).

Також кожен університет або університетський коледж веде переговори з Міністерством освіти і науки щодо так званого договору завдань освіти, тобто оцінки протягом трьох років. У цьому договорі зазначається максимальна сума грошей, яка могла бути виділена. Договір між вищим навчальним закладом та міністерством фіксує певні цілі, які університет або університетський коледж повинен виконати, щоб отримати максимальну суму. У цей момент ВНЗ є постійними підзвітними міністерству, тобто уряду. У питаннях розподілу грошей в університетах і коледжах, є велика свобода і незалежність установ, ніж це було раніше.

Як було згадано, Швеція була однією з небагатьох країн в Європі, в якій вищу освіту можуть здобути безкоштовно як шведські студенти, так і ті, хто з інших країн. Проте, у 2010 році парламент (риксдаг) прийняв положення сказавши, що «студенти з третіх країн», тобто студенти не з країн ЄС та Швейцарії, повинні платити внесок та плату за навчання для першого і другого циклу вищої освіти, починаючи з осіннього семестру 2011 року – це означає, що установи несуть відповідальність за навчання стягують збори, які охоплюють їх сумарні витрати на цих студентів.

**Висновки.** На закінчення потрібно сказати, що система вищої освіти зазнала фундаментальні зміни протягом останніх тридцяти років. Акцент змістився з національного планування до більшої незалежності та самостійної відповідальності за установах. Колишні колегіальні структури в органах, які приймають рішення в галузі вищої освіти були перетворені в більш управлінські структури.

Системи освіти у Швеції, яка вважається однією з найкращих освітніх моделей, є гарним прикладом для України щодо реформ в освітній політиці, котру слід більш детально розглянути у подальших дослідженнях.

### References

- Andrén, C-G. (2013). *Visioner, vägval och verkligheter. Svenska universitet och högskolor i utveckling efter 1940*. Lund, Sweden: Nordic Academic Press (sw).
- Bauer, M. (1999). *Transforming Universities: Changing patterns of governance, structure and learning in Swedish higher education*. London, Great Britain: Jessica Kingsley (eng).
- Fägerlind, I., & Strömqvist, G. (2004). Reforming higher education in the Nordic countries – studies of change in Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden. *International Institute for Educational Planning, UNESCO*. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001390/139015e.pdf> (eng).
- Kim, L. (2004) Massification in a uniform system of higher education – The Swedish dilemma. In *Reforming higher education in the Nordic countries – studies of change in Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden*. International Institute for Educational Planning, 34 – 67 (eng).
- Börjesson, M., Beach, D., Haltia, N., Torfi Jónasson, J. (2018). Access and stratification in Nordic higher education. A review of cross-cutting research themes and issues. *Journal Education Inquiry*, 9 (1), 42–154. <https://doi.org/10.1080/20004508.2018.1429769> (eng).
- Scott, J. C. (2006). The Mission of the University: Medieval to Postmodern Transformations. *The Journal of Higher Education*, Vol. 77, № 1, Special Issue: Moving into the Next 75 Years, 1–39 (eng).
- Vabø, A. & J. (2014). Wiers-Jenssen Internationalisation, Diversification and Quality in Higher Education. *Thementeil «Diversität und Internationalisierung der Hochschulbildung»*, Zeitschrift für Pädagogik, 5. Retrieved from [https://www.beltz.de/fileadmin/user\\_upload/Jahresregister2014.pdf](https://www.beltz.de/fileadmin/user_upload/Jahresregister2014.pdf) (eng).
- Vabø, A. & P. O. (2008). Aamodt Nordic Higher Education in Transition. *Structuring Mass Higher Education. The Role of Elite Institutions*, 320–335 (eng).

### ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ МОДЕЛЬ В ШВЕЦИИ: ДЕМОКРАТИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ И ЛИЧНОСТНАЯ ОРИЕНТАЦИЯ

**Нежива Ольга**, д. фил. н., доцент кафедры современных европейских языков Киевского национального торгово-экономического университета  
Киев, 02000, ул. Киото, 19, Украина  
[nezhyva@gmail.com](mailto:nezhyva@gmail.com)

*В статье автор рассматривает особенности формирования и развития системы образования в Швеции. Также автор показывает основные факторы, которые имели большое значение при содействии развитию демократического образования и пути ее совершенствования. При этом анализируются особенности современной стратегии развития шведской системы образования с учетом*

сегодняшней демократизации общества. Также показано, что история высшего образования в Швеции берет начало в XV веке с существованием двух университетов: Уппсальский университет и Лундский университет, которые были единственными высшими учебными заведениями в Швеции на протяжении веков.

**Ключевые слова:** образование; система образования; реформа; университет; Швеция.

## THE EDUCATIONAL MODEL IN SWEDEN: DEMOCRATIC PRINCIPLES AND PERSONAL ORIENTATION

**Nezhyva Olga**, Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor at the Department of Modern European Languages in the Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv, 02000, 19, Kioto st., Ukraine  
[nezhyva@gmail.com](mailto:nezhyva@gmail.com)

*The author considers the peculiarities of formation and development of the education system in Sweden. The author also shows the main factors which had a great importance in the promotion of democratic education and ways to improve it. At the same time the author analyzes peculiarities of modern development strategy of the Swedish education system, taking into account today's democratization. Also this country has a medieval history not only of its establishment or development of their culture, but also education, which has come a long way of the recovery. It should be noted that the structure of the Swedish system more rapidly developed as a pluralistic, complex and fragmented, with its own dynamics and mechanisms that ensure homogenization / divergence and cooperation / competition. The system includes a remarkable number of institutions of varying size, profile and traditions that are now competing. All Swedish universities are under the jurisdiction of the Ministry of Education. The exception is the Swedish University of Agricultural Sciences, which is under the jurisdiction of the Ministry of Agriculture, Food and Fisheries. Thus, universities and university colleges are in direct contact with the relevant ministry. Higher education institutions are directly subordinate to ministries i.e. the government. Of course, this led to the fact that Sweden is called as one of educated countries and this country has the best educational model. For the reason that the higher education system has undergone fundamental changes over the past thirty years. The emphasis has shifted from national planning for greater independence and self-responsibility for the institutions. Former collegiate structure in the organs of decision makers in higher education have been transformed into a managerial structure. All this contributed to the fact that education systems in Sweden became one of the best educational models, which is a good example for Ukraine in terms of reforms in educational policy.*

**Keywords:** education; the education system; Sweden; the reform of the university.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2019

Прийнято до друку 28.02.2019